

KOLEKCJA GATUNKÓW TRAW I ICH EKOTYPÓW
PRZYDATNYCH DO ZADARNIANIA TERENÓW
SPECJALNYCH

COLLECTION OF THE GRASS SPECIES AND THEIR ECOTYPES SUITABLE
FOR SODDING SPECIAL AREAS

КОЛЛЕКЦИЯ ВИДОВ ЗЛАКОВ И ИХ ЭКОТИПОВ ПРИГОДНЫХ
ДЛЯ ЗАДЕРЖЕНИЯ ПЛОЩАДЕЙ ОСОБОГО НАЗНАЧЕНИЯ

Z. BRZYWCZY-KUNIŃSKA, B. RUTKOWSKA

Samodzielna Pracownia Zieleni Miejskiej Instytutu Gospodarki Komunalnej
Katedra Uprawy Łąk i Pastwisk SGGW

Zagadnienie trawników w zieleńcach miejskich jest od kilku lat w Polsce przedmiotem zainteresowania wielu autorów. W niektórych krajach zakładanie i pielęgnowanie trawników postawiono na wysokim poziomie. Osiągnięcia te są przede wszystkim wynikiem wykorzystania w praktyce doświadczeń prowadzonych nad nawożeniem trawników (8, 12, 13), częstością i wysokością ich koszenia (5, 6, 7), doborem gatunków i odmian wyhodowanych dla różnych typów trawników i warunków siedliskowych (1, 4, 9, 10).

W Polsce najchętniej do obsiewu trawników stosuje się *Lolium perenne* L., która jednak nie zawsze zaspakaja potrzeby zieleni miejskiej ze względu na brak odpowiednich odmian. Gatunek ten jest wrażliwy na niesprzyjające warunki klimatyczne i glebowe oraz brak nawożenia. *Lolium perenne* wymaga częstego koszenia, właściwego pielęgnowania, w przeciwnym bowiem wypadku następuje przerzedzenie darni, a nawet jej zanik.

Dobór gatunków do mieszanek, które dość często stosuje się przy zakładaniu trawników jest nie zawsze właściwy. W rezultacie tylko w pierwszym roku trawnik wygląda efektownie, zaś w następnych latach wymaga ponownego obsiewu.

Dla tych celów podjęto poszukiwania gatunków traw i ich ekotypów na starych trawnikach, drogach, ścieżkach, boiskach sportowych. Począwszy od roku 1953 Samodzielna Pracownia Zieleni Miejskiej IGK

gromadziła materiał roślinny na terenie Miejskiego Przedsiębiorstwa Robót Ogrodniczych w Warszawie.

Do roku 1960 założono 850 poletek o powierzchni 1 m² z siedemnastoma gatunkami traw i ich ekotypami. W efekcie obserwacji morfologiczno-biologicznych, których wyniki zamieszczono w kilku publikacjach (2, 3, 11), usunięto ekotypy mało przydatne dla zieleni miejskiej. Najcenniejsze ekotypy — w ilości 21, przekazano do Stacji Hodowli Roślin w Nieznanicach.

Z kontaktów z hodowcami zagranicznymi uzyskano również wartościowe ekotypy i odmiany. Umożliwiło to założenie w roku 1965 kolekcji traw gazonowych na terenie Ogrodu Mokotów w Warszawie. Kolekcja ta stworzyła możliwości porównywania gatunków traw, ich odmian i ekotypów oraz będzie materiałem wyjściowym do hodowli. Nasiona poszczególnych odmian i ekotypów wysiano w 4 rzędach o rozstawie 40 cm na poletkach o powierzchni 1,5 m². Rośliny przycina się nożycami na wysokość 3 cm w czasie kiedy osiągną wysokość 25—30 cm.

Aktualnie kolekcja obejmuje:

Poa pratensis var. *costata*, var. *subcoerulea* — ze zbiorów J. Makowieckiego.

Agrostis canina — 2 ekotypy,

Deschampsia caespitosa — 2 ekotypy,

Festuca heterophylla,

Festuca pallens,

Festuca ovina — 2 ekotypy,

Agrostis vulgaris,

Festuca rubra — 2 ekotypy,

Poa pratensis — 2 ekotypy.

Wyżej wymienione gatunki i ekotypy pochodzą ze zbiorów Pracowni Zieleni Miejskiej IGK.

Agrostis vulgaris — 2 ekotypy,

Festuca ovina — ze zbiorów J. Czarnockiego.

20 odmian hodowlanych przywiezionych z USA przez S. Prończuka w tym: 6 odmian *Poa pratensis*, 1 odmiana *Poa trivialis*, 1 odmiana *Poa nemoralis*, 6 odmian *Festuca rubra*, 2 odmiany *Festuca arundinacea*, 2 odmiany *Agrostis alba*, 2 odmiany *Agrostis vulgaris*.

Na poletkach prowadzone są następujące obserwacje:

- 1) szybkość i równomierność wschodów po zasiewie,
- 2) długość okresu wegetacji,
- 3) żywotność i zabarwienie liści,
- 4) odporność roślin na choroby i szkodniki,
- 5) szybkość odrostu roślin po przycięciu (pomiar),
- 6) pokrój ogólny.

Z ekotypów wyróżniających się dodatnimi cechami zostaną zebrane nasiona i wysiane na poletkach o powierzchni 2 m². Poletka te będą odpowiednio pielęgnowane — nawożone i strzyżone. Pozwoli to na ocenę i wybór ekotypów dla warunków jakim mają odpowiadać.

Ponieważ trawniki zakłada się w różnych, niejednokrotnie mało sprzyjających warunkach dla właściwego rozwoju traw, poza tym są one różnorodne (trawniki parkowe, dywanowe, sportowe), konieczne są dalsze badania i kolekcjonowanie ekotypów, których dodatnie cechy można będzie wykorzystać w pracach hodowlanych dla zieleni miejskiej.

Do kolekcji gatunków traw i ich ekotypów należy włączyć gatunki, które być może nie nadają się bezpośrednio do zakładania trawników, jednak mają efektowny pokrój, kwiatostany czy też zabarwienie przez co dadzą się stosować jako element dekoracyjny np. *Deschampsia caespitosa*, *Agrostis canina*, *Bromus tectorum*, *Festuca rubra fallax* i inne.

LITERATURA

1. B a n d e v i l l e M. L. — Les pelouses et terrains de sport. Ed. Berger-Levrault, Paris 1943
2. B r z y w c z y - K u n i ń s k a Z. — Cz. I. Prace IGK, z. 20, Warszawa 1961
3. B r z y w c z y - K u n i ń s k a Z., R u t k o w s k a B. — Cz. II. Zeszyty Naukowe IGK, Warszawa 1964
4. E i s e l l e Ch. — Rasen, Gras und Grünflächen. Ver. Paul Parey Berlin und Hamburg 1962
5. G a n d e r t K. D. — Rasen Bedeutung. Anlage. Pflege. Der Deutsche Landwirtschaftsverlag. Berlin 1960
6. G o ł o w a c z A. G. — Gazony ich ustrojstwo i sodierżanie. Akademia Nauk ZSRR, Moskwa-Leningrad 1955
7. G r e e n f i e l d J. — Turf culture. Leonard Hill LTD, London 1962
8. H a u e n s t e i n A. — Pflanze und Garten, t. 10, Nr 4. Berlin 1960
9. K l a p p E. — Taschenbuch der Gräser. Bonn 1957
10. K l a p p E. — Die neue Landschaft, t. 5, Nr 2, 1960
11. R u t k o w s k a B. — Przegląd Informacyjny. Zieleń Miejska IGK, Warszawa 1965
12. Staatliche Lehr-und Forschungsanstalt für Gartenbau Weihenstephan. Untersuchungen über das optimale Nährstoffverhältnis für die Düngung des Rasens. Verlag Obst-und Gartenbauverlag München 1 Jahresbericht 1963/64.

STRESZCZENIE

Różne przeznaczenie trawników, warunki, w których się je zakłada stwarzają konieczność obsiewania ich właściwymi odmianami gatunków traw. W zakresie tym odczuwa się poważne braki.

Względy te spowodowały poszukiwanie ekotypów gatunków traw na starych trawnikach. Wyniki tych prac, jak również sprowadzenie kilkunastu specjalnych odmian z zagranicy, umożliwiły założenie w 1965 r. kolekcji traw gazonowych w Warszawie. Uzyskane tą drogą materiały pozwolą na porównywanie gatunków traw oraz będą źródłem odmian do dalszej hodowli. Aktualnie kolekcja obejmuje 21 ekotypów i 24 odmiany 11 gatunków traw.